

El llindar

(ALDC, II, 227. El llindar)

El llindar és la ‘fusta o pedra travessera situada a l’entrada d’una casa i que ve a un nivell més alt que el sòl exterior’; tot i ser un mot normatiu, es diu a pocs punts on per a ‘llinda’ usen altres noms (*sola, solera, portal, etc.*); *llinda* (der. *llindera* 22, 25, 26) és una interferència amb el parònim *llindar* (veg. el mapa 162). Té una certa extensió al Principat *graó* (val. sept. *grasó*), der. dim. de *grau* (< llat. GRADU), exclusiu del cat. en les llengües romàniques, que coneix les var. *esgraó* i *esglaó*, per encreuament amb *escaló*. També té força extensió *brancal*, d’àrea valenciana i tortosina, der. de *branca* (oc. *branca*, fr. *branche*) amb el sufix *-al* (< llat. -ALE), d’origen probablement preromà, *WRANKA ‘mà’, per similitud dels membres de l’home amb les ramificacions d’un arbre i d’aquí, per sinècdope (“tot per una part”), a una part del portal (que en mall. designa els ‘muntants de la porta’); en relació amb aquesta imatge es troben *branquill*, que continua en arag. (*branquil*), i el seu der. *barranquillera* 102, per atracció formal de *barranc*. *Marxapeu*, dispers aquí i allà (var. *marxapeus* 121; *margepeu* 60, 64, 67, 68, 120, 127, per atracció de *marge*), és un manlleu al fr. *marchepied*, pròpiament ‘trepitja, peu’ que designava el ‘pujador vora el llindar de la porta’; el fr. *marcher* prové del francic *MARKON ‘marcar, imprimir (un

pas)’, mot d’origen militar. *Portal* és una altra sinècdope de ‘porta d’entrada’ que uneix parlars balears amb els sudvalencians. *Escaló*, format de *escala* (< llat. SCALA) més el sufix diminutiu *-ó* (< llat. -ONE), coneix els congèneres *escaler* 9 (< *escala* + suf. *-er* < -ARIU) i *escaliró* 86, 92, var. de *escaleró* (< *escalera* + suf. *-ó* < -ONE). *Pedris* és un der. de *pedra* amb el sufix *-is* (< llat. -ICIU) indicant participació en la matèria indicada pel nucli.

Finalment, tenim mots més locals formats entorn de la idea: a) de ‘pas’: *pas de la porta* 2, 11, *entrada* 4, 190, *replà de l’entrada* 21, *passallis* 10; b) de ‘matèria del llindar’: *pedra* 4, *llosa llarga* 89; c) de ‘situació inferior’: *peu* 105, *peu de la porta* 27, *peaina* 95, *baix del portal* 74 o *de la porta* 11, *solera* 178, *soleta* 87; d) de ‘lloc on la porta bat en tancar-se’: *batent* 98, *batedor* 99; e) de ‘pedres posades de cantell’: *rastell* 66, 104, 160, 161, *sardinell* 61, per les pedres molt acostades com les sardines d’una bóta, *cantill* 93, *canton* 94; f) de ‘semblança amb un banc’: *banquet* 162, 164-166, *banquet de la porta* 184; g) de ‘desnivell’: *bancalet* 158, *marge* 1, *rampant* 30. Notem l’extensió semàntica de *guardaroda* 157, pròpiament ‘peça que protegeix els muntants d’un portal’ i el gal·licisme *sull* 3, 13, 14, del fr. *seuil*. *Llindar*, *marxapeu* i *brancal* són mots normatius.

